
AALHOLM
RIGET VENDER TILBAGE
NR. 2

EN BORG. TO KONGER. ET RIGE DER REJSER SIG.

I 1332 kommer en konge til Aalholm som fange. Otte år senere bliver hans yngste søn konge i et Danmark, der er splittet og pantsat.

Valdemar Atterdag er Christoffers yngste søn. Han vil samle riget igen. Salget af det danske herredømme i Estland giver ham penge til at betale gæld og indløse pant. Han får også brug for soldater, snilde og en hel del papir. Undervejs bliver Aalholm et vigtigt sted for kongens arbejde og store aftaler.

Dette er en tegneserie, ikke en dagbog. Hovedbegivenhederne bygger på historie. Samtalerne og de komiske scener er vores fantasi. Bagest kan du se forskellen.

1332. Kong Christoffer 2. er blevet fanget og ført til Aalholm.
Deres majestæt må bøje hovedet.
KLANG!
Det har folk sagt til mig i årevis.
Denne gang mente jeg døren.

Er dette virkelig mit værelse?
Ja, majestæt.

Og hvem har værelset ved siden af?

Jeg. Der er fri udgang.
Så bytter vi.

Hvordan kan en konge ende her?
Jeg overtog gæld. Lånte mere. Og gav land i pant.
Jeg beholdt kronen. Men andre fik magten over landet.
Det var en dårlig handel.

Grev Johan får Christoffer løsladt.
De skal videre til Nykøbing Falster.
Skal De ikke låse?
Ikke med Dem på den side.
Så må jeg vel løslade Dem også.

Christoffer er fri, men hans kræfter slipper op.
Vil De have vinduet lukket?
Nej. Jeg har fået nok af lukkede ting.
Lad luften komme ind.

Den 2. august 1332 dør
Christoffer 2. i Nykøbing Falster.

Han bliver begravet i Sorø.

Danmark får ingen ny konge med det samme.
Riget er splittet og store dele pantsat.
DANMARK
SKÅNE

Danmark, 1340
1340. Otte år efter Christoffer 2.s død bliver hans yngste søn, Valdemar, konge af Danmark.
Deres rige, majestæt.
Er resten på bagsiden?
Danmark
Skåne
Min far mistede magten over riget. Jeg vil samle det igen.

Danmark, 1340
Valdemars ægteskab med Helvig giver ham et vigtigt udgangspunkt i Nordjylland.
Herfra skal vi samle riget.
Jylland
Skåne
Fyn
Sjælland
Begynd med at samle bordet.

Danmark, 1340'erne
De, som lånte kongerne penge, holder land som sikkerhed.
Vil De have rettighederne tilbage, må vi have en aftale.
Godt. Lad os høre prisen.
Jeg vidste ikke, at regninger også skulle sidde ned.

I Aalholm, 1340'ernes begyndelse.
Der mangler penge.
Jeg befaler, at det er nok.
Mønterne adlyder ikke.
Så må vi forhandle.
SJÆLLAND
SKÅNE

Valdemar skaffer penge, indgår aftaler og får besiddelser tilbage.
Kun dét?
Dét er mere end i går.
Sjælland
Skåne
Så tager vi det næste.

Nogle borgherrer vil ikke give slip. Aftalerne er ikke nok alle steder.
Denne borg får De aldrig!
Så kom ned, og lad os tale om det.
Jeg kan ikke komme ned!
Han har tydeligvis øvet sig i det svar.

Valdemar bruger også soldater og belejringer. Riget bliver ikke samlet med ord alene.
Deres plan er tung, majestæt.
Nu forstår jeg, hvorfor konger gerne vil styre fra en stol.

København, 1343.
I 1343 får Valdemar København.
KØBENHAVN
SJÆLLAND
SKÅNE
København, 1344.
Arbejdet fortsætter. Kalundborg og Søborg følger.
KALUNDBORG
KØBENHAVN
SØBORG
SJÆLLAND
SKÅNE
1346.
Vi får mere land.
Og mindre plads i vognen.

1346 • Nykøbing Slot
I 1346 sælger Valdemar det danske herredømme i Estland til Den Tyske Orden.
Danmark
Østersøen
Estland
Skåne
Vi giver land fra os.
For at kunne indløse pantet og vinde land tilbage herhjemme.
Pengene styrker kongens mulighed for at betale gæld og fortsætte rigssamlingen.
Pantebreve
Salg af Estland
Så er vi rige!
Nej, majestæt. Nu har vi råd til at begynde.

Danmark, 1340'erne
Deres folk beder om penge igen.
Jeg skal betale for et rige.
Jeg skal betale for min gård.
Kongens arbejde koster også hans undersåtter. Mange bliver vrede på ham.
JYLLAND
SJÆLLAND
SKÅNE
ESTLAND

1331 – ved Ringsted
I lejren er Jens kommet med besked: vognen til et lille følge er brudt sammen.
Vi kan kræve en hest af gården derovre.
Og hvem pløjer så?
Skriv ikke, at kongen trak riget frem.
De skubber, majestæt.

I 1348 sikrer Valdemar sig blandt andet Lolland, Falster og Møn.
Her skal kronen stå stærkt igen.
Skåne
Lolland
Møn
Falster
Er det hele hæren?
Nej. Kun papirerne.

Årene går. Valdemar vinder mere magt, men møder også modstand.

Aalholm, 1359.
Deres far sad her.
Jeg ved det.
Vis mig nu, hvor vi kan arbejde.
DANMARK
SKÅNE

Aalholm, april 1359
Kongen rejser mellem sine borge. Hans arbejdsfolk og regeringsarbejde følger med.
En stol, der passer til Deres værdighed.
SKÅNE
SJÆLLAND
Har De en, der passer til mit arbejde?

Aalholm, april 1359
Bevæbnede mænd tager kost og logi uden ret. Vi kan ikke brødføde alle.
Også mine folk?
Deres folk bliver også sultne, majestæt.
DANMARK
SKÅNE
Så gælder svaret også dem.

Aalholm, april 1359
Vi tjener jo kongen.
Et mærke gør Dem til min mand.
Det gør ikke andres mad til Deres.
DANMARK
SKÅNE

Aalholm, 29. april 1359
Fra Aalholm forbyder Valdemar overgreb med gæsteri og ulovlige skatter mod præster og klostre.
Sæt mine fogeder med. Ingen skal gemme sig bag mit navn.
Kan vi kalde det en frivillig betaling?
Nu kan vi.

Kalundborg, 24. maj 1360
I Kalundborg indgår kongen og rigets ledende mænd en landefred.
Vi skal kunne regne med hinanden.
Fred kræver åbenbart et meget stort bord.

Kalundborg, 1360
Aftalen handler også om lov og ret. Den sætter regler for, hvornår nogen må fængsles.
Må jeg?
En gang imellem er det de små ord, der virker bedst.

Skånelandene, 1360
Valdemar genvinder Skåne, Halland og Blekinge.
Halland
Blekinge
Øresund
Skåne
Deres kort bliver større.
Det er landet, der hænger bedre sammen.
Min beholder er uenig.
FJOP!

Skånemarkedet, 1360
Øresunds handel og sildemarkedet giver kongen vigtige indtægter.
Så lille en fisk. Så store penge.
Nu er regnskabet i det mindste frisk.

Visby, 27. juli 1361
Den 27. juli 1361 møder Valdemars hær de gotlandske bønder uden for Visbys mur.
Bønderne kæmper for deres ø, men kongens krigsvante hær slår dem ned.
Omkring 1.800 gotlandske bønder menes at have mistet livet.
Der er mennesker bag hver sejr på kortet.

Visby, juli 1361
Efter nederlaget uden for muren overgiver Visby sig til Valdemar.
Vi vil bevare vores by.
En gammel krønike fortæller, at kongen kræver en stor betaling i guld og sølv.
Og byens rettigheder?
Gotland
Skåne
Øresund
Valdemar bekræfter Visbys privilegier. Byen lever videre under en ny hersker.
Det skal også skrives.

SAGN – SENERE FORTÆLLINGER

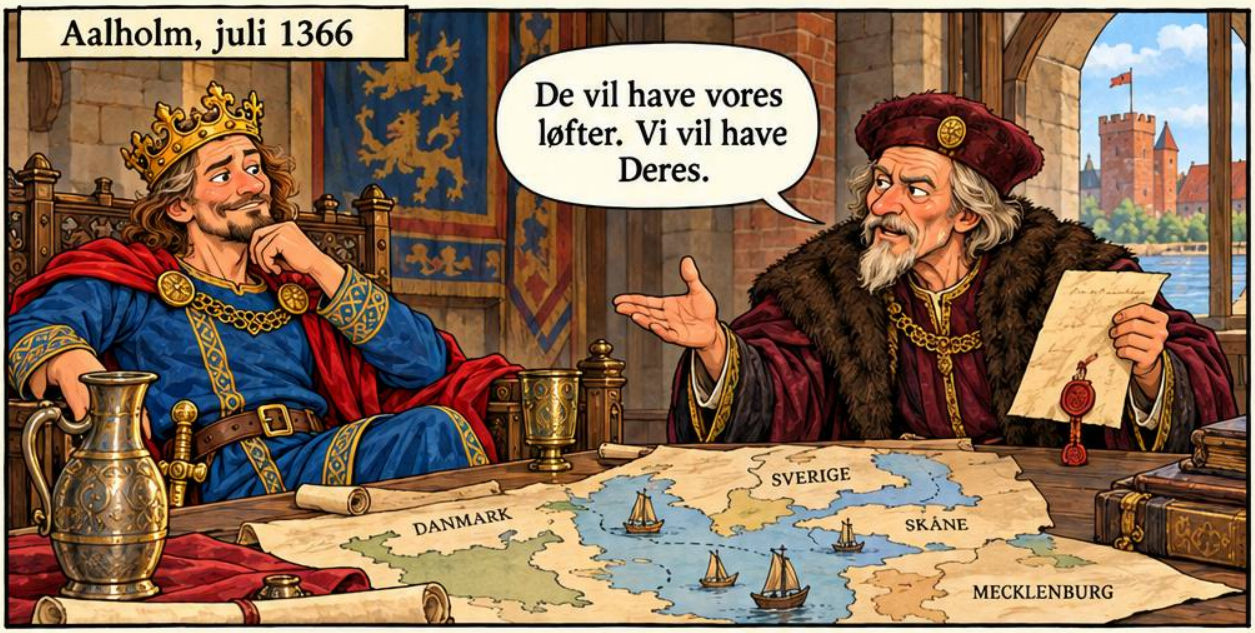

Aalholm, 1362
1362. På Aalholm mødes Valdemar og hertug Albrecht af Mecklenburg. Nu er det ord og aftaler, der skal flytte magten.
Et familiebånd er en begyndelse.
Men vi har stadig hver vores interesser.
Danmark
Skåne
Så. Nu er det kun Norden, der mangler at blive fordelt.

Aalholm, juli 1366
Fire år senere skal der igen forhandles på Aalholm. Danmark er nu en magt, de andre må regne med.
Det bord er også optaget.
Har papirerne også bestilt frokost?

Aalholm, juli 1366
I de bevarede Aalholm-aftaler kan forskere skelne mellem fire skriverhænder.
Vores ord skal holde i generationer.
Så begynd med at holde albuen oppe.

Aalholm, juli 1366
Albrecht...
Ja?
Kongen af Sverige. Deres søn.
Så sig kong Albrecht.
Jeg ville gerne have ét navn, der kun tilhører én person.
Prøv Peder.
DANMARK
SKÅNE
Albrecht

Aalholm, juli 1366
Aftalen anerkender danske rettigheder til Gotland med Visby og flere andre områder.
Gotland
Visby
Gotland
Visby
Derfor vil jeg have ordene med.
Brikker kan flyttes. Det prøver folk også med ordene.
Gotland
Visby

Aalholm, juli 1366
De vil have vores løfter. Vi vil have Deres.
DANMARK
SVERIGE
SKÅNE
MECKLENBURG

Parterne lover støtte. Valdemar giver også tilsagn til det mecklenburgske fyrstehus.

De er enige om noget.
Hvad?
At jeg skal skrive det om.

Aalholm, juli 1366
Aftalen har også en hård side. Magnus skal blive i fangenskab, indtil han giver bestemte garantier.
DANMARK
SKÅNE
Dette gælder et menneske.
Ja.
Valdemar kan genrejse et rige og stadig træffe hårde valg.

Aalholm, juli 1366
Det var ikke det, jeg mente.
Så må vi skrive det, De mener.
Nu er der ingen tvivl!
Jo. Om hvem der er hertug.

Aalholm, juli 1366

Aalholm, juli 1366
Ingeborgs økonomiske rettigheder bliver ikke slettet. Forpligtelsen står ved magt med en ny frist.
Denne del gælder hendes sikkerhed. Den bliver stående.
Alt betyder sjældent alt, når konger siger det.
DANMARK
SKÅNE

Aalholm, juli 1366
En anden aftale gælder fanger taget i krigen i Sverige siden den seneste pinse.
DANMARK
SKÅNE
SVERIGE
På begge sider.
Disse fanger skal frigives. Også deres aftaler om løsepenge skal bortfalde.

Aalholm, juli 1366
Løslades de uden at betale for at komme ud?
Ja. De, aftalen omfatter.
Så er døren virkelig åben.
De er bedre til at beskytte papir end mange hertuger.
Danmark
Skåne

Aalholm, juli 1366
Den 28, juli 1366 får de store aftaler form på Aalholm. De bliver kendt som Ålholmtraktaterne.
DANMARK
SKÅNE
Er vi færdige?
Med brevene. Ikke med frokosten.

Aalholm, juli 1366
Fra faderens afmagt til sønnens stærke kongerige. Aalholm har fået en ny rolle.
DANMARK
SKÅNE
De må gerne holde op med at skrive nu.
For dem, der fik det til at lykkes.

Aalholm, juli 1366
Christoffer mistede magten over riget. Hans søn Valdemar samlede det igen.
For Danmark – og for dem, der skal leve her!
For Danmark!
DANMARK REJSTE SIG IGEN.

HVAD VED VI?

Christoffer 2. blev i 1332 ført som fange til Aalholm efter tilfangetagelsen i Sakskøbing. Grev Johan fik ham løsladt. Han døde i Nykøbing Falster den 2. august 1332 og blev begravet i Sorø.

Hans yngste søn, Valdemar Atterdag, blev konge i 1340. Han genopbyggede kongemagten gennem betaling, forhandling og militær magt. I 1346 solgte han det danske herredømme i Estland til Den Tyske Orden. Pengene hjalp ham med gæld og indløsning af pant.

I 1348 sikrede han sig Lolland, Falster og Møn. I 1360 genvandt han Skånelandene, og i 1361 erobrede han Gotland. Ved Visby blev en gotlandsk bondehær slået ned uden for muren. Omkring 1.800 menes at være blevet dræbt. Byen overgav sig; Valdemar Atterdag bekræftede dens privilegier.

Et brev fra 29. april 1359 viser kongens arbejde på Aalholm. Landefreden fra 1360 blev vedtaget i Kalundborg. Den 28. juli 1366 blev flere store aftaler om områder, støtte, gamle krav, Ingeborgs rettigheder og fanger udfærdiget på Aalholm.

HVAD HAR VI FUNDET PÅ?

Alle replikker, tanker, småuheld og vittigheder er opdigtede. Peder, Eskil, Agnes og Jens er fiktive voksne. Helvigs råd og de enkelte komiske forhandlinger er også vores fantasi.

Fire skriverhænder kan genkendes i Aalholm-aftalerne. Vi kender ikke skrivernes personligheder. Vores fire skrivere er en dramatisering.

Fangeaftalen er et historisk løfte. Kilden fortæller ikke, hvornår alle de omfattede fanger kom hjem. Vi viser derfor ingen dokumenteret fængselstømning på Aalholm.

Sølvtønderne er en senere overlevering. En gammel krønike omtaler stor betaling, men dens form og omfang er usikre. Maleriet herunder er fra 1882, ikke et øjenvidnebillede fra 1361.

Borgens rum er rekonstruktioner. Slutfesten og Valdemar Atterdag med Dannebrog er opfundne, symbolske billeder af Danmarks genrejsning.

Carl Gustaf Hellqvist: Valdemar Atterdag brandskatter Visby, 1882. Nationalmuseum, Stockholm. En senere forestilling om begivenheden.

ET STÆRKERE DANMARK, IKKE EN VERDEN UDEN PROBLEMER

Valdemar Atterdag samlede Danmark over mange år. Han fik ikke magt over hele Norden, og alle borge og grænser var ikke afklaret på én gang. Dele af Fyn var fortsat omstridte efter genvindingen af Skånelandene.

Han var handlekraftig, men også hård. Skatter, krig og oprør havde store menneskelige omkostninger. Derfor viser bogen både glæden ved et genrejst rige og prisen for sejrene.

Aalholm-aftalerne gav ham en stærk diplomatisk position i 1366. De løste ikke alle konflikter for altid. Ny krig fulgte; i 1370 kom freden i Stralsund. Vores historie slutter, hvor der er noget at fejre.

Pant: sikkerhed for et lån, her rettigheder til land og indtægter.
Traktat: aftale mellem politiske magter.
Segl: aftryk, som bekræfter et dokument.
Livgeding: økonomisk sikring for en hustru, især hvis hun bliver enke.

Fængslet på fotoet ligger i Aalholms nordvestlige hjørne. Fotoet viser rummet i nyere tid; Christoffers præcise celle i 1332 kendes ikke.

Fængslet i dag · Foto: Aalholm Slot

KILDER OG BILLEDER

Christoffer 2.: fangenskab og sidste tid
aalholmslot.dk

Christoffer 2. og Valdemar Atterdag
Lex

Valdemar Atterdag: rigssamling og salget af Estland
Lex

Kongens forbud, Aalholm, 29. april 1359
Diplomatarium Danicum, nr. 212

Landefredsforordningen, 24. maj 1360
Danmarkshistorien / Lex

Slaget ved Visby 1361
Danmarkshistorien / Lex

Mødet på Aalholm i 1362
Aalholm Slots historiske oversigt

Præliminærtraktat og fire skriverhænder, 1366
Diplomatarium Danicum, nr. 407

Valdemar Atterdags tilsagn, 1366
Diplomatarium Danicum, nr. 409

Erstatningsopgøret, 1366
Diplomatarium Danicum, nr. 410

Ingeborgs livgeding, 1366
Diplomatarium Danicum, nr. 411

Fanger og løsepenge, 1366
Diplomatarium Danicum, nr. 412

Gotlands massegrave: Medieval Massacre
Historiska museet, Stockholm

Hellqvists maleri og den usikre brandskatning
Danmarkshistorien, Aarhus Universitet

Krøniken og sagnet om de tre sølvkar
HistorieLab, kilde 5 og 6

Maleriet fra 1882: historie og sagn
Anekdot, Stockholms universitet

Kilder kontrolleret 10. oktober 2026. Historiske hovedbegivenheder, sagn og opdigtede scener er adskilt på de foregående sider. Illustrationer: original tegneserie med AI-støtte. Aalholm Slot.